

Avdelningen för social statistik och analys
Rasmus Andersson, Catarina Nordström

Möte i användarrådet för regional statistik 27 oktober 2022

Närvarande:

Marcel Moritz, Huddinge kommun, ordförande
Jan Amcoff, Uppsala universitet
Henrik Gustafsson, Göteborgs stad
Marcus Jernström, Tillväxtanalys
Linn Karlsson, Tillväxtverket
Jimmy Lindahl, Linköpings kommun
Karl Nygren, Uppsala kommun
Marie Rosberg, Boverket
Anna Råman, Region Skåne
Max Wehlin, Varbergs kommun
Fredrik Åkerlind, Näringsdepartementet
Anders Jäder, Tillväxtverket

Från SCB:

Jenny Lindberg, SSA/UE/LEDN
Gunilla Sandberg, SSA/UE/UT
Jessica Engdahl, ESA/BFN/PRR
Karin Hedeklint, ESA/MS/ST
Katja Olofsson, SSA/AU/KA
Stefan Svanström, ESA/MS/ST
Mårten Berglund, ESA/MS/MEM
Rasmus Andersson, SSA/BL/BEF (sekreterare)
Catarina Nordström, SSA/UE/UT (sekreterare)

Frånvarande

Karin Althoff, Västra Götalandsregionen

1. Mötet öppnas

Mötet öppnades av ordförande.

2. Godkännande av dagordning

Dagordningen fastställdes.

3. Mötesanteckningar från föregående möte

Inga synpunkter framfördes på föregående mötesanteckningar som lades till handlingarna.

4. Presentationsrunda

Samtliga deltagare presenterade sig kort.

5. Information från SCB

Jenny Lindberg, SCB, berättade om en [debattartikel](#) i Svenska Dagbladet. Debattartikeln är skriven av Anders Ögren, professor i ekonomisk historia vid Uppsala universitet, och riktar kritik mot SCB angående en enkätundersökning om forskares attityder som SCB genomför på uppdrag av Linköpings universitet. I en replik på svd.se/debatt svarar SCB:s generaldirektör Joakim Stymne på kritiken.

SCB befinner sig i ett svårt ekonomiskt läge och ska minska med cirka 70 helårspersoner under 2023. Verksamhetsanalyser genomförs för att se vilka nedprioriteringar som kan göras. Anledning till det svåra ekonomiska läget är bland annat ökade EU-krav och minskade uppdragsintäkter.

Den 31 maj redovisade SCB statistik om Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS) för första gången. Syftet med BAS är att ge information om utbudet av arbetskraft i Sverige per månad, kvartal och år. BAS redovisar statistik utifrån administrativa data om bland annat antal sysselsatta, arbetslösa och personer utanför arbetskraften för den folkbokförda befolkningen i åldern 15 till 74 år. Statistiken kan användas för att beskriva läget, men även utveckling över tid. Den belyser såväl hela befolkningen som mindre grupper, till exempel detaljerade åldersgrupper på kommunnivå.

Inledningsvis utgör BAS så kallad statistik under uppbyggnad, men planeras att redovisas som officiell statistik på sikt. Den första redovisningen avser preliminär statistik, avseende månad, kvartal och år för perioden januari 2020 – mars 2022. Statistiken innehåller skattningar av antal personer uppdelat efter arbetsmarknadsstatus (sysselsatt, arbetslös, studerande, pensionär, sjuk och övrig) i kombination med kön, ålder (15–74 år, 16–64 år, 20–64 år och femårsklasser), födelseland (inrikes född, utrikes född) och boenderegion (riket, län, kommun). Mer info: [Utveckling av arbetsmarknadsstatistiken \(scb.se\)](#).

Sveriges EU-arbete inom statistik förbereds nu för att ta över som ordförandeland från årsskiftet då SCB koordinerar arbetet för Sverige i samarbete med Regeringskansliet. Under våren så förbereds möten i Council Working Party on Statistics (CWPS) som hanterar rättsakter om statistik och förhandlar med medlemsstaterna.

Möjliga rättsakter under Sveriges ordförandeskap är:

- Miljöräkenskaper
 - Skogsräkenskaper
 - Miljösubventioner
 - Ekosystemräkenskaper
- Befolkning
 - Definition för vilka som ingår i befolkningen
 - Folkbokförda eller de som finns i landet?
 - Samla in uppgifter om fler variabler
 - Energieffektivitet i bostäder?
 - Diskrimineringsgrunder?

Generella statistikregleringen, förändringar som diskuteras:

- Tillgång till data som företag äger
- Ett nytt dataekosystem med Eurostat och de nationella statistikbyråerna
- Datadelning mellan EU-länderna
- Mer utrymme för att testa att ta fram ny statistik ("temporär statistik")

Tänkbart men kommer troligen efter juni 2023:

- Arbetsmarknadsstatistik (register)
- Fiskestatistik

Vi har en lagstiftningsfunktion som följer efter ESSC (ESSC består av generaldirektörerna i medlemsländernas statistikbyråer, med Eurostats generaldirektör som ordförande) i arbetet innan kommissionen släpper i väg ett lagförslag så gör man en publik konsultation (samråd) eftersom man vill ha en så bred demokratisk bas som möjligt för alla de behov som finns. Det förslag som man nu vill ha in åsikter om är: "Framtidssäkring av EU:s statistiksystem". Anledningen till att Kommissionen har satt i gång det här initiativet är för att man har dragit slutsatsen och det har hänt så stora förändringar på dataområdet de senaste åren att det nödvändigt för statistikområdet att revidera sina rättsakter. Det är en grundrättsakt och som ligger till grund för hela det europeiska statistiksamarbetet.

EU genomför granskning av alla EU-länder plus Eurostat, det är en kollegial granskning mot riktlinjer för europeisk statistik (Code of Practice). I december hade SCB besök av experter plus några andra

myndigheter som vi särskilt hade bjudit in. Innan själva besöket hade SCB lång tid innan fyllt i en självvärderingsenkät. Experterna publicerade en rapport i maj månad där de kom med rekommendationer om hur Sverige behöver förändra officiell statistik för att den ska uppfylla de riktlinjer som finns. Enligt dessa rekommendationer ska vi ta fram åtgärdsförslag och det kommer att följas upp av Eurostat årligen från 2024. Just nu pågår arbete med att ta fram förslag på hur vi ska åtgärda rekommendationerna. Rapporten finns att läsa på SCB:s webbsida: [Samordning av europeisk statistik i Sverige \(scb.se\)](https://www.scb.se/samordning-av-europeisk-statistik-i-sverige).

Regeringskansliet har precis avslutat remisshanteringen och vi vet i dagsläget inte hur de kommer att hantera de yttranden som inkommit. Det är en ny regering efter valet som ska fatta beslut, men tar de vårt förslag så blir det bland annat ändring av antalet ämnes- och statistikområden. Hela hemställan finns att läsa på [hemstallan-oversyn-av-statistikomraden_2021-10-26.pdf \(scb.se\)](https://www.scb.se/hemstallan-oversyn-av-statistikomraden-2021-10-26.pdf).

SCB genomför en revision av SNI, standard för svensk näringsgrensindelning. Tidshorisont 2028/2029 innan projektet är helt klart.

Karin Hedeklint, SCB, berättade att det har diskuterats två alternativa förslag för bostadsstatistiken utifrån de besparingsåtgärder som ska genomföras:

1. Publicering av outhyrda bostadslägenheter var tredje år i stället för vartannat.
2. Publicering av avgifter i nybyggda bostäder vartannat år i stället för varje.

Markanvändningsboken som publiceras vart femte år kommer nästa år ut i en nedbantad version. Den kommer ut i digitalt format och kommer ej att tryckas. Den planerade utvecklingen av handelsområden ställs in, i stället tittar man bara på detaljhandeln.

Jessica Engdahl, SCB, informerade om att det sker en revidering av Bruttoregionprodukten (BRP) eftersom det nu finns en ny källa för utlandslöner. Revideringen kommer att beskrivas i samband med publicering i mitten på december och genomförs från 2015. Det pågår flera projekt inom produkträkenskaperna, bland annat ett om hur BAS kan användas i nationalräkenskaperna. Resultat från projekten implementeras i samband med en allmän översyn av tidsserierna under våren 2024. Ett nytt IT-system för Nationalräkenskaperna beräknas vara på plats till nästa års publicering av BRP.

Synpunkter från användarrådet:

BAS avser nattbefolkning. Det finns önskemål om att få statistik även över dagbefolkning. Det finns även önskemål om flera regionala redovisningar per NYKO i OSDB. Det blir lite märkligt när totaler inte summerar korrekt vilket beror på en ny röjandehantering med CKM-metoden.

Responsen angående de besparingsförslag som diskuteras för bostadsstatistiken är att alternativ ett är att föredra. Det framhålls att statistiken över outhyrda bostadsrätter inte är lika efterfrågad av tillväxtkommuner.

6. En efterfrågeundersökning – former för fortsatt användarkontakt

Katja Olofsson, SCB, berättade om ett pågående utvecklingsarbete för att få ihop tre undersökningar till en.

I dag skickar SCB ut tre olika undersökningar till företag som samtliga rör lediga jobb, rekryteringar och arbetskraftsbrist: Konjunkturstatistik över vakanser, Arbetskraftsbarometern och Arbetsmarknadsprognosen (på uppdrag av Arbetsförmedlingen).

Undersökningarna har stora överlapp i både urval, kontaktpersoner och frågeställningar. Uppgiftslämnarbördan är omotiverat stor, samtidigt som SCB med stor sannolikhet inte täcker vissa centrala användarbehov.

Mot denna bakgrund arbetar SCB och Arbetsförmedlingen sedan i april i år med att slå samman de tre undersökningarna till en samlad undersökning kring efterfrågan på arbetskraft. Resultatet ska bli en moderniserad undersökning med minskad uppgiftslämnarbörda samt förbättrad kvalitet. Förhoppningen är att en ny undersökning ska vara på plats under fjärde kvartalet 2023.

Syftet med undersökningen är att bättre mäta arbetsgivarnas efterfrågan på arbetskraft inklusive efterfrågan och brist på olika kompetenser. Fenomen som påverkar är bland annat ökad arbetsdelning inom rekrytering, bemanningsföretag, säsongarbete, utländsk arbetskraft m.m.

Både statistikbehov och uppgiftslämnarnas förutsättningar ser olika ut inom olika delar av arbetsmarknaden. Därför är det viktigt att fånga upp vilken statistik som saknas idag samt att utreda olika problem kopplade till insamlingen av statistik.

Synpunkter från användarrådet:

Det pågår stora projekt inom bland annat områdena kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare i Göteborgs stad. Prognoser och analyser pekar på att det blir svårt att hitta personal i framtiden inom flera viktiga områden för kommunen. En av flera tidiga tankar är att även om inte tjänstebenenämningar ändras på pappret, så kan innehåll och kravspecifikation i praktiken ändras för att tillgodose kommunens behov av personal.

Det finns ett hål i statistiken kring detta ämne, så det kommer bli intressant att få ta del av resultatet.

Är det möjligt att på något sätt använda sig av administrativa data?

7. Dynamisk visualisering

Stefan Svanström, SCB, berättade om de informationspaneler som SCB började publicera under pandemin. Informationspanelerna innehåller bland annat diagram, tabeller, nyckeltal och kartor.

SCB har cirka 15 informationspaneler kopplade till specifik statistik. De byggs upp av olika element och i olika block, aktiva och passiva. Informationspanelerna har aktiva kartor samt interaktiva delar som är kopplade till diagram och källor m.m. Informationspanelerna finns [här](#).

Flera ställningstaganden behöver göras av användaren. Ett ställningstagande är exempelvis vilken geografisk nivå statistiken ska presenteras på. Kopplingen behöver inte vara en regional indelning utan kan även vara punkter, linjer, flygsträckor etc. Som exempel har en analys publicerats med de mest avlägsna platserna i Sveriges kommuner vilket är ett annat sätt att arbeta med objekt.

Den temporala dimensionen i informationspanelerna påverkar den regionala indelningen. Det är viktigt med både tidsaspekt och geografisk aspekt. Det finns flera olika sätt att redovisa statistik i informationspanelerna. Förutom binära och kvantitativa data finns tematiska kartor.

En workshop med diskussioner om möjligheter med samt behov av dynamiska kartor genomfördes.

8. Regionala konsumtionsbaserade utsläpp – MRIO-projektet

Mårten Berglund, SCB, berättade om MRIO-projektet, vilket är ett metodutvecklingsprojekt för att ta fram multiregionala input-output-tabeller med syfte att estimerar regionala konsumtionsbaserade utsläpp.

Det finns tre olika perspektiv när det gäller utsläpp och de konsumtionsbaserade utsläppen ligger högre än de territoriella och produktionsbaserade.

Det finns ett stort intresse från regioner och kommuner att ta fram statistiken på regional nivå, då man vill kunna mäta och följa upp sina konsumtionsbaserade utsläppsmål. 2019 kom ett regeringsuppdrag om indikatorer för konsumtionsbaserade utsläpp där bland annat det regionala perspektivet lyftes fram som ett möjligt utvecklingsområde. Även i Sveriges globala klimatavtryck (SOU 2022:15) lyftes behovet av konsumtionsbaserad utsläppsstatistik på lokal och regional nivå.

Projektet har även ekonomiska tillämpningar:

- Utveckling av de regionala räkenskaperna
- Raps-modellen
- Trafikverkets prognosmodell
- Analys av värdekedjor

Projektet startade 2018 och befinner sig nu i slutet av fas 2. Det planeras för en tredje fas med start 2023 som ska resultera i publicering, preliminärt i augusti 2024. Med fas 4 vill man bygga upp ett produktionssystem för årlig publicering.

Beställargruppen består av Region Skåne, Västra Götalandsregionen, Tillväxtverket och Naturvårdsverket.

Synpunkter från användarrådet:

Det här är ett angeläget projekt för Region Skåne. Gällande planeringen är det viktigt att den påbörjas i närtid så att Region Skåne och andra finansörer får med projektet i sin budget för 2023. Annars finns det en risk att finansieringen äventyras. Denna bild delas även av Region Västra Götaland som inte kan närvara på dagens möte.

Projektet är efterfrågat även av Tillväxtverket. Finns det beslut på att fas 3 ska genomföras? Svar: Vi planerar för det, men det är inte helt klart.

9. Regionala turismräkenskaper med hjälp av kontokortsdata, företagens ekonomi och AGI

Anders Jäder, Tillväxtverket, berättade om nordiska regionala turismräkenskaper.

Målet med turismräkenskaperna är bland annat att mäta turisternas utgifter/konsumtion, företagens omsättning/produktion till följd av turism, sysselsättning till följd av turism, skatteintäkter från moms m.m.

I dagsläget finns svenska turismräkenskaper för riket, men ej på regional nivå. Läget i övriga nordiska länder är något varierande. Vissa länder har räkenskaper på nationell nivå, andra inte. Några länder har även räkenskaper på regional nivå i mer eller mindre utvecklad form. Statistiken är ofta baserad på data från urvalsundersökningar och tillvägagångssättet kan skilja sig mellan länder.

Ett pågående projekt, finansierat av Nordiska ministerrådet, syftar till att harmonisera regionala turismräkenskaper i Norden. Sverige, genom Tillväxtverket, går före och utvecklar en metod. I ett första skede kartläggs hur det ser ut i de nordiska länderna i dag, och vilka önskemål som finns gällande geografiska indelningar. En sammanställning presenteras oktober-november 2022 och i februari-mars 2023 en extern rapport från Blekinge Tekniska Högskola, BTH. Efter en workshop i februari ska beslut tas om hur man går vidare.

Med den nya metoden har möjligheten att använda kortdata över transaktioner med betalkort för att beräkna turisters konsumtion undersökts. Turism definieras då som transaktioner utanför den vanliga omgivningen. Vad som är den vanliga omgivningen definieras utifrån konsumtionsmönstren i kortdata.

Omsättning- och produktionsdata mäts via undersökningen Företagens ekonomi. Avstämning av värden och metoder görs mot Nationalräkenskaperna och Regionalräkenskaperna. Arbetsmarknadsdata mäts via AGI. På så sätt hoppas man fånga även säsongs- och deltidsarbete.

Synpunkter från användarrådet:

Är turismräkenskaper samma sak som satelliträkenskaper? Svar: Ja, det är samma sak.

Är betalningar med Swish inkluderade? Svar: Det är uppgifter som är svåra att få tag i. Det rör sig om många transaktioner, men inte så stora belopp. De bedöms därmed inte vara avgörande.

Tar kortbolagen betalt för data. Svar: Ja, det gör de.

10. Information från ledamöterna

Anna Råman, Region Skåne: Energiförsörjning är en viktig fråga just nu. Region Skåne har tagit fram en prognosmodell för beräkning av elanvändning och effektbehov i Skåne. Man har nyligen startat ett arbete inom regionsamverkan syd (RSS) för att inkludera fler regioner i arbetet och även Region Stockholm och Region Västra Götaland kommer att delta i detta arbete. BAS-statistiken diskuteras gärna vidare under nästa möte.

Linn Karlsson, Tillväxtverket: Turismräkenskaper, som redan har nämnts, är ett projekt som pågår. I övrigt arbetar man med regional statistik från bland annat Regionalt analys- och prognosystem (Raps).

Marie Rosberg, Boverket: Boverket och Delmos har fått i uppdrag att analysera förutsättningarna för att överföra uppgifter i segregationsbarometern från Delmos till Boverket.

Segregationsbarometern är ett analysverktyg för socioekonomisk boendesegregation där det går att följa utveckling över tid i län och kommuner. Man hoppas kunna ta över verktyget och få ett uppdrag att förvalta det. Boverket har även tagit fram mått över antal hushåll som saknar en rimlig bostad utifrån en uppsättning kriterier och normer. De kvantitativa måtten visar hur många hushåll som har en boendesituation som inte uppfyller de olika kriterierna. Måtten visar antal hushåll med ansträngd boendeeekonomi, trångboddhet etc. per län och kommun. Excelfiler med tidsserier, i figurer och tabeller, för perioden 2012–2020 finns att ladda ned. Det är en utveckling av tidigare Excelfiler.

Jan Amcoff, Uppsala universitet: Uppsala universitet arbetar vidare med och följer upp MorfO-indelningen, vilken har presenterats på ett tidigare möte. Man utreder hur bra den funkar jämfört med andra indelningar. En annan frågeställning är om det har blivit något med aktivitetsblandning och blandstaden. Man vill även identifiera olika typer av stadsdelar, är det samma typer av befolkning i till exempel radhusområden? Det pågår flera studier om flyttningar och social dumpning.

Kollegor i Umeå arbetar med studier om släktskapets betydelse för människors flyttningar. Vid Stockholms universitet pågår studier om segregation som beaktar mindre och större grannskap samtidigt. Vid Göteborgs universitet görs resvaneundersökningar för att studera förändringar i pandemins spår.

Marcus Jernström, Tillväxtanalys: Två kriser i närtid som påverkat statistikverksamheten på Tillväxtanalys är pandemin och Rysslands invasion av Ukraina. De har tittat på pandemistödets effekt och hur kriget i Ukraina påverkar olika delar av landet. Man arbetar med att göra statistiken mer tillgänglig. Tillväxtanalys har flera pågående uppdrag, bland annat ett där man tittar på regionala omställningar och förändrade turismkonsumtionsmönster regionalt.

Henrik Gustafsson, Göteborgs stad: Statistikverksamheten har arbetat mycket med interna verktyg. Det finns ett intresse av att arbeta mer med visuella verktyg och man har tagit fram en del sådana. Man har tidigare arbetat mycket i Excel, men övergår mer till R.

Fredrik Åkerlind, Näringsdepartementet: En ny regering medför stora organisationsförändringar på Regeringskansliet. Bland annat samlas närings-, energi- och miljöfrågor i ett nytt departement samtidigt som landsbygdsfrågor tillsammans med bostads- och infrastrukturfrågor bildar ett annat nytt departement.

Karl Nygren, Uppsala kommun: Uppsala kommun har börjat arbeta med Profet för regionala befolkningsprognoser. Man har flyttat över en del arbete som tidigare gjorts i Excel till R. Det finns en vilja att minska konsultbehoven och göra mer själva, till exempel klusteranalyser. Uppsala kommun efterfrågar fler publiceringar av statistik på regional nivå. Sveriges kommuner varierar mycket i storlek och förutsättningarna för vilken statistik som kan publiceras med det. Detta borde dock inte vara ett hinder för att publicera mer regional statistik för de större kommunerna där det är möjligt.

Uppsala kommun efterfrågar fler publiceringar av statistik på regional nivå. Sveriges kommuner varierar mycket i storlek och förutsättningarna för vilken statistik som kan publiceras med det. Detta borde dock inte vara ett hinder för att publicera mer regional statistik för de större kommunerna där det är möjligt.

Max Wehlin, Varbergs kommun: Varbergs kommun efterfrågar nya geografiska områden för analyser, med mer data på andra indelningar. Kommunen tillhör Hallands län, men jämför sig i många analyser med Göteborg och omkringliggande kommuner.

Jimmy Lindahl, Linköpings kommun: Linköpings kommun arbetar mycket med att utveckla den deskriptiva statistiken med data från både Supercross och OSDB. Man tar både fram egna och samverkar dessutom med bland annat grannkommunerna för att ta fram både tematiska och geografiskt indelade faktablad med visualiserad och tidsanimerad statistik. Statistiken till faktabladen tas fram genom API-er från kommunens PX-webdatabas och görs tillgänglig för allmänheten.

Marcel Moritz, Huddinge kommun: Huddinge kommun har tagit fram det egna verktyget Huddingeanalysen. En genomförandestudie avseende digital tvilling och analysverktyg för hållbar samhällsutveckling har genomförts av Norrtälje kommun, Karlskrona kommun, Huddinge kommun och Sydväst arkitektur och landskap.

11.Övriga frågor, nästa möte

Det finns planer på att ha ett gemensamt möte med Användarrådet för statistik över mark och bebyggelse nästa höst eftersom flera beröringspunkter finns. Förslag på punkter till dagordningen önskas. Mest troligt blir det en gemensam halvdag.

Förslag på datum för nästa möte är den 27 april 2023.

Det finns önskemål om att få mer information om BAS samt SCB:s planer framåt gällande öppna data.